

Изази Суботом.

Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
на годину 6 ф., на по год.
3 ф., на четврт године 1 ф.
и 50 новчића.

За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франака, на по
године 10 франака, на чет-
врт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у
плаћеним писмима непо-
средно администрацији «Гл.
Црногорца» на Цетиње, а
може се и картом упут-
ником на пошту у Котор.
Дописи шаљу се уредниш-
тву. Рукописи се невраћају.

За огласе плаћа се од
реда 5 новч. За огласе веће
и на дуже вријеме мање.

ЦЕТИЊЕ, 16. Марта.

Свијетли дом Петровића увјије-
љен је тугом големом.

Прошле суботе на ноћ Богу се
јаком свидјело узети душу сестре
рођене и једине Његовога Височан-
ства, нашега Књаза и Господара.

Госпођа Горде Пламенац
престала је живјети у суботу на ноћ
послије три уре.

Иза не дугог боловања угаси се
живот, који се одликовао племенитош-
ћу и врлином, заклопи се око из
којега је само доброта сијала, за-
творише се уста која су само о до-
бру зборила, склопише се двије руке
које су само добро чиниле.

Тешко је и човјеку, који на даље
стоји, у ономе тренутку, кад види да
се за навијек губи живо створење,
подобје његово, које је носило у
себи анђеоска својства доброте и
врлине.

А колико теже мора бити брату
рођеном и једином, који је крв од исте
крви, душа од исте душе, кад мора
да се растане с њежним и крвним
другом дјетињства свога, учесником
и дјелиоцем слаткијех дана младости!

Нама су на срце падале оне вре-
ле сузе, које Господар проли над
мртвијем тијелом своје драге сестре.
Они врели пољупци, који су падали
на ледена уста њена, они погледи
пуни туге и жалости, који су чисто
хтјели да се вјечито вежу за омиље-
ну слику сестринску и да је за нави-
јек унију у душу баш у ономе тре-
нутку када она смртнијем тијелом
исчезава за навијек испред нас, —
пролазили су нам душом час као
хитре муње, час су се сваливали на
срце наше као тешко олово.

Госпођа Горде оставља за собом
празнину, која се не попуњава, јер
сестру јединицу нико на овом свијету
није кадар замијенити.

Губитак њен, осим Господара
нашег, сејања дубоко и цијела земља,
јер с њом се спушта у гроб и једна
од оних ријеткијех женскиња, које
су анђели на овоме свијету, узор за
сваку добру душу која тежи врлини
и честитости.

Да је губитак њен осјетила ци-
јела земља, показало се јасно на оном
великом учешћу при погребу њеном,
које је значајно било не само високи-
јем бројем окупљеног народа, него и
дубоком тугом која је свакоме при-
сутном на лицу исписана била.

Покојница живјеће у вјечној у-
спомени не само узвишенога брата
својега, но и цијелога народа црно-
горског. У хладну земљу спуштено је
само тијело њено које праху припада;
добра дјела њена, врлине њене живје-
ће вјечито међу живијема и остаће у
спомену свакоме, коме честитост сви-
јетли у души као видјело.

Ако се може наћи утјехе за о-
нога који се растаје са овим сви-
јетом, и за онога који остаје на овом
свијету али се растаје са једним од
најдражијих предмета своје свете љу-
бави, онда је и покојница у ономе
тренутку кад јој се живо око пре-
ламало на оном грдном понору што
дијели свијета два, и узвишени брат
њен у ономе часу кад се пошљедњи
пут праштао са сестром својом, —
онда су могли наћи утјехе у оној
силној љубави, у оној непоколебљивој
преданости, којом се народ црногорски
савија око моћнога стуба својега, око
узвишене династије своје, могли су
наћи утјехе у оном живом учешћу
којим народ црногорски прати све
мијене и све догађаје у владајућем
дому Петровића, могли су наћи утје-
хе у погледу на оне сузе које нијесу
истицале из извора отворенијех крв-
нијем сродством, али су истицале из
онога осјећања јединства и неразлу-
чимости у добру и у злу, које само
у Црној Гори може да се развије из-
међу владоца и народа.

Гдје се овакове сузе пролијевају,
ту ни поеријед туге и жалости не из-
остаје обилни благослов божји.

У неким листовима бечкијем,
уз признање добре воље нашем Књазу
и Господару који је саставом својега
новога министарства псевједочно да
хоће своју земљу да уведе у ред јев-
ропски уређенијех држава и да Црну
Гору ближе примакне култури, наво-
ди се још и то, да ће ова нова уста-
нова, обзиром на одношаје наше зем-
ље, бити нешто скупочијена.

Ово пошљедње схватање по-
грешно је.

Већ у прошлом броју овога листа
наведено је, а ми овдје понављамо:
да цијело ново уређење, колико је
замашно и пространо, не ће стати
државе ни једнога новчића више но
што је до сад било. Буџет државни
није ни једним новчићем више опте-
рећен.

У томе баш и лежи велика ври-
једност новоме уређењу државнијех
власти у Црној Гори, што је исто
удешено и изведено тако, да ће њим
државни послови ходити много тач-

није и уредније, а земљу ће то стати
онолико колико и прије.

Новијем уређењем нијесу пови-
шене плате никоме, него су свијема
повишени послови, и распоређени су
тако како ће их свак моћи вршити ва-
љано и савјесно, те што један уради
у својој струци, служиће на корист сви-
јема и цијелини.

Новијем уређењем није ни особље
чиновника умножено, но је само боље
и цијели сходније употребљено и раз-
ређено, и тачније су одређени дјело-
грузи свачијој радњи.

Тијем је много постигнуто: на па-
род није наваљен никакав нов терет,
а корист му је велика пружена у томе,
што ће му власти од сада радити по-
слове боље, тачније и уредније, а то
ће посредно много послужити и уна-
пређењу благостања народног.

Из Бугарске.

Бечка «Преса» има од 25. пр. мје-
сеца овај допис из Трнова:

«Данашњи је дан био од пресудног
значаја за судбину прве бугарске народне
скупштине: тек сада се може с колико
толико вјероватности предеказати, да ће
ова скупштина, око које се толике теш-
коће гомилају и толике сплетке замећу,
протећи мирно и угодно. Данас је у ве-
ликој дворани школскога здања држан
ванскупштински сабор, у којем су учес-
товали скоро сви скупштински посланици.
Пресједавао је овом збору владика Кли-
ментије, учени бугарски свештеник, у-
важен и као црквени и као драматски
списатељ. (Његова драма «Иванка» цијени
се као најбољи производ младо-бугарске
књижевности). Предмет вијећања бјеше о
сједињењу Источне Румелије с
Бугарском. Велико-бугарска партаја из-
заслала је на овај збор своје најваљестије
заступнике, међу овима Марка Балаба-
нова, Петра Ставилова, Киријака Цан-
кова, Шћепана Панова и т.д. Ови су се
живо држали на вијећу, јер је и против-
на партаја, коју овдје зову «опортунском»,
изаслала своје најбоље снаге. Балабанов
је све присутне ужди својим говором,
те је изгледало на први мах, да ће овај
ватрени барјактар велико-бугарске мисли
одржати савршену побједу. «Јевропа», ре-
че Балабанов, «не састоји се само из дип-
ломата, који све подређују немилосрдном
рачуњу; има у Јевропи и људи с топли-
јем осјећањем, има у Јевропи много ми-
лиона племенитијех пријатеља слободе.
Јевропа има не само главу, него и про-
страно срце, а ово нас не може и не ће
осудити, ако ми хоћемо да ослободимо и
уљудимо своју браћу, коју је конгрес из
нова предао тиранији. Ми се находимо у
тешком положају, велите ви, по чим се
тај положај савлађује? Племенитим одлу-
кама, одважним дјелом; на ово вас по-
зива патриотска дужност ваша.» Ове ри-
јечи произвеле су голем утисак на при-
сутнима, па и на самијем умјерењацима.
Тада устаде Мелентије, митрополит
софијски, и разви слику оних бескрај-
нијех опасности, које би се могле изазвати
непромисљеним каквим кораком, који би
могао довести до тога, да се поткопа те-
мељ кнежевине, коју је Јевропа истом
створила. Митрополит је говорио тихо,
ма логика му је била оштра, те је обо-
ри на гомилу све противне разлоге. Че-
тири уре трајала је расправа, и истом
онда сложиле се у том, да поднесу при-
сутнијем заступницима странијех сила пе-
тицију са изразом жеља народнијех за
сједињење јужне и сјеверне Бугарске, но
да сматрају као главни задатак овој скуп-

штини двоје: савјетовање о органском ус-
таву и избор кнеза. У прексјутрашњој
сједници народне скупштине изабраће се
по свој прилици одбор ком ће повјерено
бити да састави адресу на представника
руског, али не ће се бирати одбор, који
би имао да изрази протест против за-
кључака берлинског уговора, као што је у
први мах смишљено било. Тијем је спри-
јечена могућност да се скупштина рас-
пусти.

Према су савладане највеће опас-
ности, које су стојале на путу успјешном
раду скупштине, ипак нијесу још укло-
њене многе спољашње незгоде, које могу
уздрмати дјело бугарске скупштине. Прије
свега мора се овдје споменути корак, што
га је турски повјереник, Пертеф-ефендија,
јуче учинио код кнеза Дондукова-Корсакова.
Као што је познато, нацрт устава, што га је
главни повјереник руски у име цара руског
поднио скупштини, осигурава будућем кнезу
бугарском ова два кардинална права: 1)
нашљедност пријетола у правој мушкој
линији и 2) право, да у свијема унутраш-
њијем пословима може експлати уговоре
са странијем државама, који ће имати сву
важност чим их скупштина одобри. Ова
два права, удијељена трибуларном кнезу,
порта најодлучније побја. Отоманска вла-
да позива се при том на чл. VIII. берлин-
скога уговора, који изријеком одређује,
да сви од прије између порте и страни-
јех сила закључени уговори, нарочито што
се тиче трговине и обрта, имају остати у
снази за Бугарску. Што се тиче права
нашљедства, порта се позива на то, да у
конкретним закључењима нема ништа о то-
ме и да су кнезови од Србије и Румуњ-
ске дуго вријеме били изборни кнезови.
У бератима, којијема се потврђивао избор
тијех кнезова, ниједна није било ни помена
о њиховом нашљедном праву. Само кнезу
Хохенцолернском и кнезу Милану султан
Абдул-Азис великодушно је подијелио из
сопственог побуђења нашљедство у доти-
цају кнежевинама.

У том смислу поднио је Пертеф-ефен-
дија једну изјаву руском главном повје-
реннику, и овдје се поговара, ако се горња
два чланка не изоставе из бугарског ус-
тава, да отоманска влада не ће одобрити
тога устава и да ће свога повјереника
позвати натраг из Трнова. Како пак нема
изгледа да ће Русија ма у чем поустити
даље Турској, то ће се из ових тешкоћа
развити спор, који може бити од врло
озбиљнијех пошљедица.

Много се угодноје развијају одношаји
Бугара према Грцима и Турцима, а то се
има захваљујући умјерености ових пошљед-
њијех, који су преко својих посланика
од народне скупштине бугарске ово иска-
ли: 1) да у овијем крајевима Бугарске,
гдје су Грци или Турци у већини, језик
њихов буде уведен код управе; 2) да се
Грцима и Турцима уступи право, да могу
аутономно управљати својим школама,
црквама и цамијама, и 3) да се из њихове
средине бирају чиновници у овијем мје-
стима, гдје су ону у већини. Више ништа
нијесу тражили посланици турски и грчки
од Бугара, и та умјереност њихова осигу-
раће им успјех. У осталом, они имају
доста пријатеља и ван скупштине.

Од 6. ов. м. има бечка «Преса» овај
допис из Трнова:

Нерадња, која је већ дуже времена
у бугарској народној скупштини трајала,
докончана је. Кнез Дондуков-Корсаков,
који је вечерас стигао амо, одмах је скуп-
штини поручио како му је жао што је
иста одступила од онога поступка, који
јој је означен берлинским уговором, те
се занимала и с таквијем стварима, које
прелазе њен дјелокруг. Даље је озбиљно
изјавио жељу, да скупштина не харчи
вријеме расправама ствари, које не леже
у моћи њене радње и о којима она нема
права ни приједлоге да чини. У скупшти-

ни, кад је порука ова прочитана, завладала је јака узрујаност, и сад је било јасно, да неће бити ништа од онога закључка: да се изашлу депутације које ће у меморандуму подијети дворевима јевропским жеље бугарске. Са свијех страна у дворани чуше сеј гласови, да смјеста ваља првотунити к савјетовању о уставу. Одмах је донијет и усвојен приједлог, који се на то односи, и секретар скупштине би позван, да прочита устав, који је тијем скупштини формално предложен.

Ово су главна мјеста у адреси, којом је скупштина одговорила кнезу Дондукову Корсакову на бесједу његову приликом отварања скупштине. Адреса почиње с изјавом, да је скупштина сазвана у сагласности с вољом царевом, који жели да се кнежевина устроји. Отворанем народне скупштине у бугарској престоници крунишу се руски подвизи за ослобођење Бугарске. Мисија Русије (наставља се даље у адреси) била је на то управљена, да се Бугари уљуде и да се народу припомогне у тежњи, да се покаже достојан свога новог положаја. Народна ће скупштина свој задатак испунити, јер заступници њени знају колико су одговорни пред народом. Бугарски је народ свезама благодарности опријатељен с Русијом, и заступници његови благодарни су јој за ону слободу говора, која им је дата посредством народне скупштине. Народ је увјерен, да је све, што је за њ учињено, из љубави према Бугарској учињено. Даље се каже у адреси, да ће се уређење кнежевине с мјеста опочети и савјесно извести. Извори народнога благостања и трговина земаљска не ће моћи пружити толико средстава, да се испуне све оне обвезе које је држава прије на себе узела, те ће се морати нови терети налагати. За тијем се указује на тежбе, које долазе отуда, што ће се у Балкану налазити турска војска, и што је сумњиво пријатељство сусједних држава (?). У адреси помиње се и онај позив за сједињење с јужном браћом, што га је скупштина управила на заступнике бугарске из Источне Румилије. Њихово стање описује се као несношљиво — а то Јевропа не може желијети. Кнез Дондуков-Корсаков умољва се да буде тумач осјећања народне скупштине према цару и да замоли Њ. Величанство, да с погледом на несавладиве тежбе извини неке административне недостатке. Адреса се завршује поновљеном изјавом благодарности бугарскога народа за све што је цар за њега урадио, и с молитвом Богу да благослови и на добро учину радњу скупштине.

Кад је адреса прочитана захори се у скупштини: живо цар! живо кнез Дондуков-Корсаков! живјела Бугарска!

«Пол. Коресп.» има од 1. оз. м. овај допис из Софије:

Од како је средиште власти бугарских пренесено одавде у Трново, смјестило се овдје средиште за агитацију, која ради на томе да се Источна Румилија сједини с Бугарском. Одавде се растурају силни позиви, изјаве, прогласи по цијелој земљи.

Листак „Гласа Црногорца“.

О народном благостању у Францеској.

На њемачком језику изишла је од барона Думрајхера књига, у којој се темељито испитују узроци народнога благостања у Францеској.

Како је данас у цијелој Јевропи Францеска једина благословена земља, у којој, при свему том што је истом изишла из најужаснијег рата побјеђена и морала издати из земље толике милијарде новца, ипак цвјета народно благостање, то је вриједно да се проучи овај занимљиви појав.

Писац речене књиге своди постанак благостања у Францеској на три узрока: на природне одношаје земље, на народни карактер њенога становништва и на мјере државних управника. Код прва два узрока могло би се и двоумити, јер у средњем вијеку била је Њемачка, бар јужна и западна, богатија и цвјетнија од Францеске, имала је тако исто развијену индустрију, која је већином из њемачког царства прешла у Францеску. У толико више вриједи мјере владине. Даровит народ може се разврати за вјештине или за науку, за «мисленике и критичаре» а богме и за музиканте. Нико и. пр. не ће у савременом вијеку наћи много трговаца томе да су Њемци музикалтнији од другог ког народа, и тек кад им је забрањено било говорити, почеше они пјевати, докле је код Францеца, који су били да-

Главна је ствар при том; да се осујети дјело берлинскога уговора, у колико се односи на Бугарску. Најновија застава, под којом се млади Бугари боре, носи на себи овај натпис: «једна и нераздјелна Бугарска». А да би се то постигло, ради се на томе, да се одгоди избор кнеза бугарског. У једном прогласу, који је овдје изишао, вели се међу осталијем «Докле год се народно јединство не оствари, било би издајство најсвјетле идеје и најважних интереса, кад би се изабрао кнез, јер то би био печат ударен на расцјепљење народно. Из свијех градова и села, из богатих трговачких кућа и из сиромашне колебице ваља да се захори клик: не треба нам избор кнеза, којим би се истом наша народна несрећа основала! Да се не би опирало вољи цара-ослободца, нека наши скупштинари предузму привремено устројство земље, али нека ништа не чине, чим би се могло ма и за једну длаку пријети преко те линије. Ми морамо упутити наше заступнике, да усвоје овај програм за радњу и да га строго изведу: 1. да претресу устав; 2. да изберу министарство и да донесу устројство за управу; 3. да онај грађански законик, што га је лани законодавна комисија под предједништвом Лукијановим израдила, за цијелу земљу прогласе као закон; 4. да наменују привременог владоца, односно намјесништво на двије године. Тако устројена могла би Бугарска предузети све оне политичке и војничке предрађење, које морају претходити дјелу ослобођења. Патриоти! У том смислу морају бити састављене све наше адресе, које ваља смјеста да опремимо скупштини. Народ мора казати својим заступницима отворено, да не смију ни по што првотунити избору кнеза, да ће сваки заступник бити сматран и живосан као издајник, који би уједињењу народном нове претреке чинио, а таква би препрека занета био избор кнеза.»

Биће од потребе јак притисак с руске стране, да би се скупштина склонила на избор кнеза. Па и у том случају тешко да ће 3. маја, дакле кад руска војска већ буде изишла из Бугарске, на пријестолу бугарском сједјети кнез. Одрађање избора, то је данас политичка вјероисповијест у свијех Бугара, па и у њиховијех заступника на скупштини.

Први и најважнији разлог овој агитацији лежи у томе, што Бугари држе да ће у Источној Румилији скорим наступити догађаји, који ће бити угодни њиховијем тежњама за уједињењем. Како се у рускијем (?) круговима поговара, Јевропа није никако вољна, да напусти оно одређење берлинскога уговора, којим се Турској даје право да војском посједне кланце балканске. А овамо стоји тврдо, да ће турска војска, чим пође да посједне та мјеста, наићи на огорчен отпор. С обзиром на ту околност већ су три руска генерала бугарске народности молили за отпуст из руске службе и понудили своје услуге Бугарима. Из Бугарске потећи ће браћи у помоћ 24.000 добро наоружаних и извјесбаних Бугара од народне војске, а у Румилији биће их опет до 14.000 који ће се с њима спојити. Очекујући те

леко музикалници, са свијем обратно ишло.

Више но код икојег другог народа мијешали су се код Францеца у истој особи идеалистични и реалистични дарови, а то осигурава успјех у животу. Тако и. пр. није могуће себи представити једнога њемачког списатеља из осамнаестог вијека да би могао бити у исто доба и трговачки спекулант, а то је бивало код најславнијих францеских списатеља, и. пр. код Волтера.

Францеци су од вајкада уживали у добру и фини животу, и посједу свачега што томе служи, па су имали и вјештине да то стеку, али нијесу се баш много обазирали на средства којима ће доћи до велика посједа. Они су имали свој особен bon sens, па су раније но ико схватили да је новац слобода, што многијем некориснољубивијем народима не иде тако лако у главу. С тога су они много раније него и сами Њемци обратили своју пажњу на питања о народној привреди. У Францеца су се већ Декарт и Мотескије, Волтер и Русо, Даланбер, Кондорсе и Рејнал, особито пак Дидро, много занимали тијем питањима, а код Њемаца не ћеш тога наћи ни у Лесинга ни у Гета ни у Шилера.

Од Дидрота има ова изрека: «Une nation où l'on apprendrait à dessiner comme on apprend à écrire, l'emporterait bientôt sur les autres dans tous les arts du goût». (Народ, у кога би се учило цртање као што се учи писање, да скоро би надмашно остале у свијема вјештинама укуса). Од старине памти се уплив Францеске на цео свијет у стварима укуса. Римска култура тамо је тако дубоко жале пустила, да је Францеска још

догађаје Бугарима се не мило бирати још сад кнеза. «Најприје уједињење па онда кнез» — то им је лозинка, која се проноси од града до града и од села до села.

Политички преглед.

Јавно мишљење јевропско занима се све у већој мјери с путем и мисијом грофа Шувалова у Петрограду. Сада се већ помало открива она копрена, којом је била застрта ова ствар. Лондонски дописник «Пол. Коресп.», који у овакијем пословима може бити добро обавјештен, доноси вијест, која је нарочито аустро-угарске кругове изненадила и — непријатно дирнула. Исти дописник завео је ову горку пилулу у шећер, па најпре прича у допису свом како се «свијет» много узнемирио у почетку ове године тијем, што је лорд Ђуферин изаслан у Петроград и што је сер Лејард одазан из Цариграда јер су се у томе показивали знаци као да је инглешка влада вољна попуштати Русији у питању бугарско румилијском. Но кад је изашла нота Сализберијева, тада се «свијет» опет примрио, јер у тој се ноти могло читати црно на бијело, да инглешка влада не намјерава ни за длаку одступити од берлинскога уговора. Но од онога дана, када је изишла нота Сализберијева (14. Јануара), догодило се на балканском полуострву досла којешта, што није могло проћи а да не остави извјестан утисак на лондонском кабинету. На име вољожај ствари у Бугарској чини се инглешкијем државницима такав, да се мора рачунати с тежњама тамошњег становништва. С дана на дан бива све очевиднија опасност, да ће у Источној Румилији букнути устанак против турске владе. То увиђају и у лондонском кабинету и разбирају за срества, како би се томе на пут стало.

Еле размишљајући тамо и амо дошло се до тога да ваља савијем напустити оно становниште, које је изражено у Сализберијевој денеси од 14. Јануара т. ј. ваља са свијем напустити мисао, да се Турској остави да она сама у Источној Румилији, ма и силом оружја, свој ауторитет успостави. Исто тако Сализбери не ће већ више ништа да зна ни о плану заједничке окупације. По томе не остаје ништа друго него да се Бугарима учине неке уступке, да би се духови у Источној Румилији примирили, а да се ипак одређења берлинскога конгреса јако не поремете. Задатак је тежак; но ипак се надају у Лондону да ће га моћи ријешити. Главчо ће бити, да се порти улије у главу, како је нужно, да кнез бугарски буде у исто доба и главни гувернер Источне Румилије. У лондонским мјеродавним круговима држи се да би тај план био најбољи, јер би се тијем становништво Источне Румилије сачувало од насиља турског, а опет незадовољници бугарски, који хоће сједињење, примирили би се. Разумије се, да се тијем не би мијењало суверенство султаново над Источном Румилијом нити би се помијерала она граница, коју је берлински конгрес повукао између Бугарске и Руми-

од почетка надмашила све сусједне државе, и само је иза Италије и Нидерланда заостала. Није ли већ у дванаестом вијеку готски стил пошао из Париза да чини освојења по цијелом свијету, и нијесу ли га свагда Францеци најсавршеније и најдуховитије изводили? Само у петнаестом вијеку заоста Францеска ушљед дуготрајних ратова с Инглезима иза њемачке вјештине, но у шеснаестом вијеку опет је претече. Има се заховалити краљевима из куће Валоа, нарочито Фрањи I, који, узознавши се на својим војнама с италијанском ренесансом, градњама својих дворова дадоше ванредни подстрјек монументалној грађевинској вјештини. Но већ тада отпочета је тамо заштитна трговачка политика, које су се све владе Францеске с равном дошљедношћу придржавале и од које нијесу одступале ни једнога тренутка за љубав другој којој системи, докле су владе по другијем земљама у својој финансијској политици скакале из једне крајности у другу.

Већ прије три вијека, у години 1572, изишла је у Францеској наредба, којом се свакој материји од сомота и свиле, свијема другијем материјама, оружју, посуђу, златнијем и сребрнијем ројтама и ћилимима дакле скоро свијема производима вјештачке индустрије, забрањује увоз у Францеску; уједно забрањује се извоз лана, вуње и кућеље: «да би се краљевски подјацини више одавали на рукодјелство и да би они брали ону корнет, коју би имало иноземство кад би овдје куповало те материје, па послје прерађене овамо носило».

лије. Јасно је, да би се овај приједлог само онда могао остварити, кад би уза њ пристала Русија и Турека. Нема сумње да су у том смислу из Лондона предузети извјесни кораци, и биће цијела истина, да и упуства лорда Ђуферина и мисија грофа Шувалова с тијем приједлогом у свези стоје. А то је све потекло из иницијативе лондонског кабинета.

Овоме допису придодаје сама «Пол. Коресп.» своју примједбу, у којој вели да се сумња, да је лондонски кабинет противан мјешовитој окупацији Источне Румилије, и да би могао подупирати личну унију ове пошљедње с кнежевном Бугарском. Даље вели, да та идеја није поникла у лондонском него у петроградском кабинету.

Било како му драго, тек то стоји, да Бугарска још није изабрала кнеза и да порта још није наименовала гувернера за Источну Румилију; скупштина Бугарска још није ни устава претресла, а комисија јевропска у Румилији није још ништа урадила. Међу тијем народ је у Румилији у највишем степену узрујан, и час на једном час на другом мјесту дижу се буне.

У такијем приликама није чудо, ако и оне велике силе, које су се до скоро чврсто држале берлинскога уговора, почињу увиђати, да у њему није баш све свето и да би се доста којешта могло и измијенити на срећу источнијех народа и ради мира у тијем крајевима.

У Францеској поднио је министар просвјете Жил Ферри законодавном тијелу приједлоге за јавну наставу, који ће изазвати борбу са свештенством тамошњим. По тијем приједлозима има се одузети јексовитам слобода наставе, а с тога се диже читаво граја против министарства, а нарочито против Жил Феррија, «човјека с келнерским изгледом.» Чланак 7. тога закона гласи: «Ко не припада једној од приознатих вјероисповједних задруга, не може бити наставник ни у једном наставном заводу.» Овијем се са свијем искључују јексовите с поља наставе. Владике, клирици и непријатељи републике сматрају да је овијем чланком удар нанесен католицизму, па као што је од прије постојао политички бој тако ће сада да се развије религиозни. У осталом не треба вјеровати, да су сви либерали и републикански листови задовољни с приједлозима Жил Ферријевим. Један од најугледнијих листова «Журнал де деба» не слаже се с њима, јер жели да земља има мира а не да води борбу са свештенством. Други опет држе да би боље било, да се обрати већа пажња вишој настави.

Гласови о одступу Вадиктонову не обистинују се. Вадиктон за сада не мисли да подноси оставке. И ако се каже, да је његова победа приликом гласања о амнестији равна поразу и да му је знатно ослабљен уплив на републиканску партију, ипак је извјесно да ће предједник републике Гревизи ово министарство држати колико је могуће дуже.

У исто доба с онјем колосалнијем грађевинама трудили су се францески краљеви, да из осталијех земаља, што би вриједно било, прибаве Францецима за углед. Већ је Фрања I. положио темељ луврској галерији и он је набавио сва она мајсторска дјела Рафаилова, Леонардова, Тицијанова; исто тако многе статуе и друге драгоцености.

Ово доба, док су у Францеској владали краљеви из куће Валоа, било је право класичко доба францеске умјетности, која је сама из себе никла, јер ни Булан, ни Филбер, ни Делорм, ни Пјер Леско ни Жан Кузен, ни Жан Гужон, ни Жермен Пилон нијесу ишли у Италију да се уче, но су се самостално изобразили, па и онда, кад је Фрања I. дозвоа у Францеску Леонарда, Андрија дел Сарто, Приматича, Бенвенута Челлинија, и тијем знатно узвисно францеску екултуру и сликарство, држала се још за дуго она народна школа. А учило се у објема еснафски, ученици су учили од старијих и морали су као и код осталијех заната свршити извјесно вријеме учења.

Тим истим трагом пошао је и Енрик IV., премда његов министар Сили није баш много марво за то и више је бриге водио о томе како да се подигне сељачки сталеж. С тога је Енрик непрекидно био с њим као у неком малом рату, кад је против воље његове подигао општине кућу и нови мост, раширио библиотеку и тилерије, саградио велику галерију дува и у њој отворно станове умјетницима. Још више но он радила је послје његове смрти краљица, лијепа Марија Медичи,

Из Атине јавља се да је грчки кабинет поводом разбијених преговора између обје комисије за регулацију граница управе окружну депешу на све своје заступнике код иностраних сила у којој се моли за њихово посредовање. Као што се даље поговара, Муктар наша добио је упутство од своје владе, да се последије размјеша мјешовите комисије врне у Јанину, где ће примити врховну команду над свијема трупама, које су смјештене у Епиру и Тесалији.

Инглешка влада издала је опет модру књигу о источној стварима, која обухвата 354 депеше од 6. Септембра па до 28. Новембра 1878. Депеше ове односе се све на изводе берлинског уговора на разлијем крајевима југоисточне Јевропе. Значајна је депеша од 9. Септембра по томе, што показује како кнез Дондуков-Корсаков схвата одношаје у Бугарској. У тој депеши извјештава други британски пуномоћник за јевропску комисију у Источној Румелији, лорд Донаухмор, како га је походио кнез Дондуков и шта је говорио с њим. »Кнез, рече, дође сам и запита ме да ли се ја овдје (у Пловдиву) у званичном послу налазим. Ја му одговорих: јест, у званичном, под инструкцијама својега друга. Кнез ми одврати, да није могуће да један комисар има званичан положај прије по што се комисија правилно устроји. Он жели да се са мном разговара као с приватном особом, и поче с изјавом, да ће он, колико је год у његовој снази, свијем могућим средствима етати на пут изведе инглешкога програма, био тај какви му драго. Не вриједи покривати истине. Ми стојимо лицем к лицу као непријатељи, и он и његови земљаци наводе се тако рећи на искушењу. Он рече, да предстоје размјерице, и то озбиљне размјерице, чим комисија почи да ради свој посао. Историјаше берлински уговор, родописку комисију, источно румелијску комисију и све што је на конгресу и последије конгреса рађено, изразима: офеобахијаде, комедије, буфонерије и т. д. Он предказиваше напријед, шта ће бити, ако по берлинском уговору султан наименоује официре за народну војску бугарску. Рече да је тврдо увјерен да би руски официри своје сабље положили, а бугарски би војници бајонетима пробурасили послате им турке или грчке официре. Онда би остала војска без официра, која се завукла у гору и одметла у хајдуке. Једно средство, да се ред одржи, састојало би се у томе, да се за вријеме окупације народна војска бугарска епоји са редовном руском: тако би се барем за годину дана или за девет мјесеца ред одржао. И против наименовања турског гувернера за Источну Румелију он се вразито, те рече, да неће пустити из својих руку ни један, па ни најмањи дио управе финансија провинцијских, додавши примједбу, да он незна како би комисија сировела управу без финансија. Рече да се посада војска издржава на трошак посједнице земље; тога ради нужно је Русима да имају финансије у својим рукама; разлика је, вели, међу Инглезима

и Русима та, што се Руси заузимају за Бугаре, а Инглези за Турке. Он не вјерује да ће ствари дуже од неколико мјесеца остати на дру и да ће се на пољетку морати извијети пред други који конгрес. При поласку рече оет, увјеравајући ме о свом личном високопоштовању, да ће Инглезима све могуће сметње пратити.

У Цариграду је у почетку овога мјесеца букунула министарска криза, о којој многи нијесу ништа знали, и која се истом прије неки дан угложила. Велики везир Кередин већ је предао био своју оставку султану. Он је већ од дужег времена јако зловољан, јер га другови његови у министарству не могу да трпе и непрестано му праве жестоку опозицију, нарочито Саид-паша, Сава-паша и Мунив-ефендија. Непосредни повод давању оставке био је то, што је један прије нашао празне државне касе, те се ужаснуо јако и изјавио министру војном да је неопходно нужно да се војска смањи. Војни министар одговори му опоро, да се то неће ништа не тиче и да се он нема плести у војничке ствари. Кередин одмах за тим поднесе оставку па како на ову није добио одговора за неколико дана, јави се да је болесан те није више ишао на порту. Тек последије неколико дана позову га у двор гдје га султан врло милостиво прими и замоли да повуче своју оставку натраг, што овај и учини. Сад се осјећа на коњу но другови ће га његови онет поткопавати.

У последиње вријеме почело се поговарати, да ће се састати једна конференција јевропских посланика те расправити коначно све сумњаве или неразговетне тачке, које се тичу новог поретка на балканском полуострву, прописаног уговором берлинским.

Инглешка официозна штампа врло је узнемирена овим гласом. Инглези називу у томе пројекту неку замку, коју токорес Русија спрема западној Јевропи, како би измијенила неке одредбе берлинског уговора, на које Инглези полажу врло велику важност.

Инглези се највише тога плаше, да се не измијени онај чланак, који даје права Султану да држи своје посаде у балканским кланцима на граници нове бугарске кнежевине.

Неки органи инглешкога кабинета, познавајући добро јаке разлоге који се могу изијети против поменуте одредбе, старају се да ствар нацртају таким бојом, како се не би могли ни изнатишати они разлози, у томе се одликује особито »Стандард».

Тај лист увјерава, да Русија није противна турским посадама у балканским кланцима за то што би се плашила, да ће се турска војска тамо толико утврдити, да би било немогуће проћи с војском из Бугарске у Источну Румелију. Тога се не треба плашити. Турци се не ће моћи утврдити у балканским кланцима, исто онако као што се нијесу могли утврдити

тичном системом, која је тада овладала и ову науку поставила: да индустрију ваља поставити у такво стање да може све оно производити што је земљи самој од потребе, и да може колико је могуће више извозити, и при свем том да се пази да се укусом производима францескијем повећа углед и уплив. Извоз умјетничких производа заузимао је под том системом прво мјесто. Вјештачко и занатлијско образовање народа, као и осигурање унутрашњег трга и освојење спољашњих трговина био је главни задатак.

С тога се ишло за тим, да се свакојаким начином повиси луксуз и вишијем сталежима, и да се вјештина и вјештачка индустрија потпором одозго што је могуће више унаприједи. Још су одређене биле и строге казне против неваљале робе, те је тим глас францеског производа јако уздигнут.

Цијелу ову систему, премда је Талијани зову колбертизмом, није пронашао Колбер него Ришљеј. Што ова система није и на другом мјесту исте успјехе имала, кривица је у томе, што није тако величаствено спроведена као што ју је Колбер спровео, него јој се само споља подражавало. Невизјерном труду овога министра пошло је за руком, да у лукуској индустрији обори првенство Италије, а особито Млетака. Дакако да је његова цијела политика ишла на ослабење суцједа, и у томе он није зазирао ни од чега, баш ако би у суеједству упропастио и највјештачију индустрију, као што је он зблиа и учинио са фалачком индустријом. Тих узора придржавали су се па и данас

ни на десној дунавској обали. У погледу одбраненом присуство турске војске на бугарској граници не ће имати никаква озбиљна значаја. Турске посаде имаће само карактер симболичан; напомињаће Румелиотима, да су зависни од Султана и да је њихов положај различит од положаја Бугара.

Русија је, по мишљењу »Стандарда», противна турским посадама емо због тога, што би Румелија с њеном аутономијом постала прави апсурд, кад не би било турске војске у балканским кланцима. Тада би Јевропа мало по мало увидјела, да би по сигурност саме Турке било са свим нужно, да се поменута провинција споји с Бугарском. Тај се случај, по мишљењу поменутог листа, не сме допустити.

Изгледа, као да су инглеске повиле раде, да питање о турским посадама вјешто уклоне с онога земљишта, на коме се показује као пратички неостварљив онај чланак берлинског уговора, који говори о поменутим посадама. Међу тим полазна тачка инглешког новинарског разлагања не слаже се с изјавама лорда Биконсфилда, датим да берлинском конгресу.

Инглески премијер тражио је, да турске посаде буду на балканској линији као одбрана против туђинског нартаја од стране Бугарске. Јевропа је дала ту концесију Турској само под таким карактером, како је окарактерисао Биконсфилд. Ако турска посада у Румелији треба да има само симболичан карактер, онда значај њених могу признавати само Инглези. Остављати Румелију тако, да у њој могу букунути нови устанци и нови заплети, значило би — по мишљењу руских новина — одрећи се оне дејелје, рад које се и држао берлински конгрес, а то је — одрећи се умирења истока и осигурања јевропскога мира.

Из Рима јавља 2. о. м. »Пол. Коресп.« Инглески посланик Пејет саопштио је повјерљиво влади талијанској она упутства која је лорд Дугерин, инглески посланик код петроградског двора, добио од своје владе односно последињих дипломатских изјава од стране Русије. Лорду Дугерину наручено је, да на руске јавне наглави како је нужно придржавати се строгог извршења свију одредаба берлинског уговора. Инглеска је увјерена, да се могу савладати тешкоће у питању источно-румелијског нешто енергијом а нешто мудрошћу и умјереношћу од стране турске владе. Дугерину је поручено да одечно изјави, како се одредбе сан-стефанског уговора не смеду повратити у живот ни под којим изговором, па ни онда кад би се жељело задовољити коју народност.

»П. Лојд« ветражујући узроке катастрофи у Сегаднику, пише овако: »Ми нијесмо свладати опасност, јер нам мањка смисао за увјете цивилизаинога материјалнога господарства. — Ми сматрамо слободу, коју смо стекли узоставањем устава, слободом писати и говорити, што нам је драго; али до сада нијесмо разум-

се придржавају у Францеској, шта више Волтер је са свијем отворено рекао: »да једна земља не може имати добити а да друга нема штете« (je est clair qu' un pays ne peut gagner sans qu' un autre perd).

Чим је Луј XIV. дошао на владу, почело се даље радити. Основало се пет академија, подигао се нови лувр, оперска-торија, инвалидски залац, отпочета је градња дивнога Версаља, отворене су публице галерије и друге збирке, које су с многијем жртвама скупљене. Слава умјетничког и књижевничког живота, сјајност двора и друштва даваху имену Францеске и Париза особити опсељивичар; сви народи подлегше њој, и производи Францеске умјетности и индустрије разносеше се по цијелом свијету. А цијелом овом огромном радњом дрмала је жилава рука Колбертова, која је редовно шеснаест ура на дан радила.

У исто доба предузете су и финансијске реформе, којима је пореза правичније подијелена па је и држави више доносила; он је смањно непосредну порезу за половино, укинуо је све унутрашње царинске линије, па је ипак државни приход повисео од 87 на 115 милиона. При том је поправио путове и поште, почео је прокопати канал Лагедошки, подигао пристаништа, осигурао и појефтинио транспорт у Францеској. Још тада он је бацоо око на Мисир и предлагао да се прокопа суецки канал, у кратко: био је неућудим.

Колбер је не само законима и наредбама, него и непосредно утицао у ни-

јели, како би се овом слободом послужили за плодносни народни рад и за учвршћење материјалнога обетанка. Наше су шуме опустошене, а а једна чест плодне оријне налази се у првобитном стању, наша се јозера засушују, али зато се наше ријеке промјењују у језера; у нашој жељезничкој мрежи има многих пруга, којима нико не зна за економску сврху, а цеста имамо, које неодговарају ни примитивним потребама. — Финанцијални захтјеви државе сваке се године повећавају, а економски успјех све више пада. . . Уважили се још учинци управне системе, која је у свем својем есојству »азнатска« и улив многогодишњег феудалнога реда, којег није народ још свладао, онда имамо пред собом много узрока, а чудити се морамо, да им нијесу последице још горе. — Ово ствње мора се промијенити; другачије нема спаса за земљу.«

Депутација саборских заступника из Потисја, на челу јој гроф Лоњан, умолила је 17. о. министра финансија, грофа Шапарија, да се склопи зајам од двадесет и пет милиона за уређење Тисе. — Ако не би кабинет пристао на овај предлог, имао би се он извести иницијативом сабора.

Из Рима пишу, да инглешка влада свијем силама настоји, да осујети састапак скупштинине, око које ради Русија. Инглешка влада, вели, дописник, неће никада допустити, да се дара у берлински уговор, на колико се тиче ствар бугарских граница и повратка Источне Румелије под господство султаново. Бечки и париски кабинет да у том погледу подупиру инглешку владу. У Берлину да додуне добро мисле према Русији, али не ће да се ма и за највећу цијену одцијепе од Аустрије, јер се боје изолирања. Италија да је викла слиједити Немачкој, али уз то гледа, да не дође до непријатељства с Инглешком.

Врло је занимив говор румунскога министра-преведника Браћана, који је говорио приликом дебате о ревизији устава. Браћано рече м љу осталим, нека нико не мисли, да Јевропа хоће да присили Румунију, да отвори врата свим жидовима, који се налазе на румунској земљишту. Много их има, који су рођени извал земље, те немају сталне заслужбе. Јевропа мора знати, да би Румунска починила самоубијство, када би свијма подјелила грађанско право. Уз све признање начела слободе у погледу грађанских и политичких права неможе ипак ниједна власт томе начелу за вољу захтјевати пронаст румунске народности. Вјера неима више бити запреком индигенату; али Румуни се још нијесу сложили у мјерама опрезности, које би се имале примити, да се заштити румунска народност, господарски и социјални интереси Румунске. Ришешење овога важнога питања да изискује по вијека.

дуистрију подстицањем и наредбама, похвалама и казнама од сваке руке; он је подигао државну радионицу, гдје је увео нове занате који се још у земљи нијесу радиле, а оне који су се већ радили гледао је да што више усаврши. Он је индустрију за производество свите пресадио из Холандске у Францеску, и то с таким успјехом, да је ова за кратко вријеме надмашила све остале сличне индустрије у Јевропи. Исто тако подигао је фабрикацију свиле на највиши степен, те је овладала цијелим свијетом. Фабрикацију чинке, која дотле није ни позната била у Францеској, он је довео и унапријед тако, да је при његовој смрти 20,000 радника у Нормандији живјело и хранило се од тога рада. Исто тако пренио је из Млетака чувену млетачку фабрикацију огледала и тако ју је усавршио, да је млетачки извоз огледала са свијем престао.

Колбер је двадесет година био министар и за то двадесет година урадио је више за благаостање Францеске, него што се у друглијем стањама вијековима урадило. Али Колбер је шеснаест ура на дан мислио и радио, а данас се многи министар тужи како се ужасно утрудно, ако по једну уру прије по дне завири међу прашњава акта министарска.

Мало је данас Колбера на министарскијем фотелима.

потпомогнута Ришљејом и Сибле де Ноом као интендантима за ствари умјетничке, она је саградила Ликсанбур, двор што га је Рубенс украсио својијем дивнијем сликама, наставила је даље градњу Лувра, сазидала је Сорбону, подигла је ботаничку башту, ударила темељ Сен-Жермену.

Францеска имала је тада три одличне владе, једну за другом, које су, идући дошљедио истијем правцем, моћно уздигле народно благаостање. Ришљеј, Мазарен и Колбер прави су носиоци културне политике францеске; они су један другог измијњивали у неуморном раду на душевном и материјалном унапређењу свога народа. Но само Ришљејева радња остала је мјеродавна, Мазарен је ишао само за његовим предањима, умножавао је умјетничко благо државе и подстицао је приватне особе да састављају збирке од умјетничких дела. Он је нарочито Луја XIV. васпитао за умјетност и распорно је у њему радост и уживање у онјем великијем грађевничком подухвату, која су доцније владу његову прославила за сва времена. Он му је доказивао како је тај племенити луксуз права потреба за монархије, и испуњавао га мишљу да је францеско друштво позвано да буде вођ јевропскоме, да га надмаши моралом и науком, књижевношћу, вјештином и индустријом.

Но да би се то могло постћи, нужно је било претходно да се подигне индустрија, и то не само груба него још више фина луксуска индустрија. Ова тежња била је јако потпомогнута меркан

Домаће вијести.

— Тужна свечаност погреб сестре Њ. Височанства Књаза, госпође **Горде Пламенац** обављена је у понедељник прије по дне величанственим начином. Према је тај дан из јутра киша падала, ипак се тако рећи све Цетиње с множином свијета из околних села испунило на велику пјану, да буде учесник ове тужне свечаности и да подијели са својим дубљеним Господаром жалост за покојницом. Око 9 $\frac{1}{2}$ ура испуњали су се пред дом покојнице ученици и ученице основних разреда, и ученице оvd. женског института, за тим је под својим командантом изашла чета перјаника, послје дође у потпуном орнату свештенство с Његовим Високопреосвештенством г. митрополитом на челу, добоше државни савјетници, министри и чланови великог суда и стари сенатори, за њима сви заступници странијех сила који се овдје налазе. Мало за тим изађе из двора, обузет великом жалости, Његово Височанство Књаз са свијетлом родбином Својом, и уђоше у кућу покојничину. Свештеници очиташе молитве прве, којима се спровод отвара; тијело покојничино положено у скрињи вијеницама зеленијем окићеној, изнесе својта покојничина из дома, и спровод пође у цркву манастирску овим редом: напријед ученици, а за њима ученице основних разреда, за тим војничка музика, иза ње чета перјаника, за овом збор пјевачки, за њим свештенство, па онда скриња коју је носила својта из дома а крајеве од покроба држала својта из рода покојничина, покрај скриње ишле су ученице оvd. женског института, за скрињом Књаз са удвијеленом родбином, за тим министар спољашњих послова г. Станко Радонић са заступницима странијех сила: руским, аустро-угарским и енглеским, за овима државни савјетници и стари сенатори, остали министри, чланови великог суда, остало чиновништво и непрегледна множина свијета. У цркви је тијело положено на узвишено мјесто, а у наоколо горјеле су велике свијеће у црно обвијене. При опцијелу чиновјејствовало је Његово Високопреосвештенство г. митрополит са цијелим свештенством. На узгласе одговарао је корално збор пјевачки. Жалостан је приказ био и управо у срце дирајући, кад је свештенство отпочело појати тужно величанствену пјесму: «Придите пошљедњеје цјелованије.» По обичају, који овдје постоји, приступна се тада покојнику или покојници и као на пошљедњем и вјечитом растанку цјелива се упокојено тијело. У овоме тренутку обузела је Господара велика жалост, која је све присутне потресла тако да се у цркви чуло само плач са свијех страна. С тежким болом и иза дугог пролијевања суза растао се Господар за навјек од драгога предмета своје чисте братинске љубави. Свечаност се за тим сврши, скриња се заклопи, унесе у породичну гробницу и зазида. Нек кој је ту вјечити мир и лака земљица тијелу, а душа ће јој наћи заслужену у Бога награду!

— К читаоничком друштву овдашњем приступило је као утемељитељ читаонице и г. министар-резидент аустро-угарске монархије, пуковник пл. Темел, приложивши на ту цијел своту од 20 фиорина а. вр. Биљежићи ово с благодарним признањем ми се радујемо, што и заступници странијех сила, који се овдје налазе, засвједочавају своју љубав и наклоност према свему што се клони к просвјети и напретку ове земље. Ми смо тврдо увјерени, да нам они и у другим сличним подухватима не ће одрећи своје издашне потпоре.

— Из **Котора** пишу нам ово: Као добротвору пјевачког друштва «Јединства» и удовичког фонда, покојном Божу Бошковићу из Дубровника, приредило је пјевачко друштво 11. ов. м. у саборној цркви св. Николе парастос. На сриједи цркве бијаше споменик у црно обвијен многобројнијем свијећама осветљен, вијеницама од ловорике некићен и натписом снабђен. Литургију служио је г. парох с ђаконом, а при парастосу чиновјејствовало је и преосвештени г. епископ Герасим са цијелим мјестним свештенством. Пјевачко друштво одговарало је при литургији, тако исто и при парастосу. Црква је била пуна народа. Тужна ова светковина би свршена са благословом кољива и тронителним «вјечнаја памјат».

Биљешке.

— У Бечу је 6. ов. м. послје дужег боловања преминуо др. Коста Цукић, изванредни посланик и пуномоћни министар Србије на двору аустро-угар-

ском. О њему доноси «Српске Новине» овај некролог:

«Као што гласи званична вијест у данашњем листу, наш изванредни посланик и пуномоћни министар при аустро-угарском двору, г. К. Цукић, преселио се синоћ у вјечност.

Влада Његовог Височанства губи у покојнику једног од најдостојнијих представника, а Кнежевина врло одлична чиновника, и државника заслужног.

Г. Цукић већ се као професор економних наука веома одликовао, и оставио нам једно знаменито дјело у тој струци. Као министар просвјете показао је своју организаторну способност преустројавањем постојећих школских установа, и заведењем нових. Он је дефинитивно одвојио науку филозофске од техничких, и овој пошљедњој струци, чију потребу сад живо осјећамо, дао сав за онда могућан развитак. И као министар финансије ову је свагда у добром стању одржавао.

Противан свакој крајности, колико у јавним толико и у личним одношајима, крајност је свуда избјегавао, држећи се у јавним оне разумне умјерености, а у личним оне коректности, и честитости с којима се задобива поштовање и код самих противника. Ако је у тим лицепим својствима задобио у земљи свачије пошерење, знао га је разумним владањем у најтежим приликама задобити такође и на страни, гдје оставља симпатично и поштовањем окружено име.

И ми Срби морамо сви жалити што смо га у годинама највећег искуства, кад је земљи могао још дуге и најбоље услуге учинити, изгубили. Али нам за утјеху остају спомен његових врлина, и примјери његовог патриотства, па сви рецимо: испунио је честито дужности Србина, савјесно је одужио дуг домовини; част име ну његовом!»

Јавна благодарност.

Господин **Мита Поповић**, српски пјесник, благозвучео поклонити добријем црногорскијем ученицима 200 примјерака своје лијепе пјесме «Свети Сава», на чем се племенитоме дароватељу овим изриче најтоплија благодарност.

Цетиње 11. Марта 1879.

Школски надзорник:
СТЕВО ЧУТУРИЛО.

Господин **Сима Поповић**, пештапски парох, имао је доброту предлатити се на четири примјерка красно уређиваног и научнога листа «Голуба», те је исте намијенио добријем црногорскијем ученицима, на ком се племенитом дару овим истоиме најурднине захваљује.

Школски надзорник:
СТЕВО ЧУТУРИЛО.

ПОПРАВКА.

Јако жалећи што не би у мојој «Јавној захвалници» између осталијех спомених на својем мјесту и овдашње пјевачко друштво «Јединство» — нехотимице учињену погрешку овим поправљам, одвојено захваљујући поменутоме угледном Друштву на пријатељском саучешћу и свесрдној љубави, којом ме почастише при спроводу и опцијелу мога покојног брата **Машана** са својим чувеним ноталним појањем.

У Котору 10. Марта 1879.

Вуко С. Петровић.

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

ПЕТРОВГРАД, 13. Марта. — На обали невској пуцао неко с коња на генерала Дрентелена. Зликовац није ухаћен.

Позив на претплату

НА

„ГЛАС ЦРНОГОРЦА“.

Крајем овога мјесеца истиче претплата многијем нашијем претплатницима, као и свјема онима, којима се дуговало за лист од г. 1877.

С тога позивамо учтиво и њих и сваког другог, који би хтио наш лист држати почетком мјесеца Априла, да се за рана пожуре с пошљањем

претплате, да им не би који број листа изостао.

Цијена је «Гласу Црногорца» за ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ (и за БОСНУ и ХЕРЦЕГОВИНУ):

На годину 6 фор. а. вр.
На по године 3 » »
На три мјесеца 1 » 50 н.

За све друге земље у Јевропи и Америци:

На годину 20 франака.
На по године 10 »
На три мјесеца 5 »

Претплатници из Аустро-Угарске (и Босне с Херцеговином) нека шаљу своју претплату поштанском упутницом на г. Петра Рамадановића у Котор. А претплатници с другијех страна нека шаљу своју претплату у плаћеном писму на «Управу» Гласа Црногорца» на Цетиње».

Цетиње, 1. Марта 1879.

У П Р А В А
ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.

О Г Л А С И.

Најновија наклада књижаре браће Јовановића у Панчеву.

Краљевић Марко
у народним пјесмама.
Са сликом «Сан Краљевића Марка» и иступаченим турским и другим, мање познатим ријечима.
Највећа и најновија збирка.
50 нов.

Рјечник
српскога и њемачкога језика
I њемачко-српски дио.
Саставио
Ђ. Поповић.
Ф. 3 финовезано ф. 4.

Миленин кадрил
посвећен Њез. Височанству Књагини
Милени
за гласовир саставио
Драг. Чижек
ф. 1.

Збирка
народних пјесам.
Друго поправљено издање.
10 нов.

Рјечник
страних ријечи
које се употребљују у нас у говору, у новинама, повременим списима и у књигама, објашњен онима, који те ријечи не разумију.
80 нов.

Николин марш
посвећен Њ. Височанству књазу
Николи
за гласовир саставио
Драг. Чижек.
Ф. 1.

Наруџбине извршујемо тачно с платом у наточ (per Nachnahme); у стране земље пак ако се новац напријед пошаље у плаћеном писму. Кома је угодније, може све ово и у књижари г. **Шипре Петровића у Котору** добити. — Списак главни са I., II., III. и IV. додатком шаљемо на захтјевање бесплатно.

Код толикијех болести, које човјештво сналазе, ни једне нема против које се наука толико узалудно бори као што је **Падавица и Грчеви (епилепсија).** Лијекови, који су употребљавани до сада против те ужасне болести, по највише нијесу имали никаквог или са свијем пријелазног успјеха. Мени је чудноватим и особитим случајем пошло за руком, да знаћем начин, како се болесници ове врсте са свијем и за свагда могу излјечити од те болести. Болесници, ма колико да су се до сад лијечили и без успјеха лекаре призивали, нека се с повјерењем и што прије на мене обрате.
J. H. LIEBIG,
Berlin, S., Brandenburg-Strasse 44.

Рђаво лијечена
и се тога одавно занемарена сифила и болести које отуд долазе, као: осип по кожи, застарјело цурење (ма и у секундарном стању), мушка учсвагда под гаранцијом сјајног успјеха, без сметње у обичном раду и начину живота и без да остане траг болести, за најкраће вријеме и пријатним начином

J. H. LIEBIG,
Berlin, S., Brandenburg-Strasse 44.
НВ. Умољава се да се приложи опис болести (и колико је трајала). — Уједно се саопштава, да, од како сам се вратио с пута из Италије и Францеске, лијечење бива под мојом личном управом.